

Suitu kultūrtelpa

Citi elementa nosaukumi, ja tādi ir.

Suitu zeme.

Kopienas vai grupas raksturojums un atrašanās vieta

Suiti ir neliela, kompakti dzīvojoša Latviešu etnokonfesionālā (katoļu) grupa. Pateicoties reliģiskajai pašizolācijai 375 gadu garumā, suitu kopiena ir radījusi, uzkrājusi un lielā mērā saglabājusi līdz mūsu dienām unikālu nemateriālo kultūras mantojumu, kura daļas sakņojas pat pirmskristietības periodā. Šis mantojums šodien sevī nes ne tikai seno kuršu kultūras ietekmi, bet to ir bagātinājušas arī nu jau gandrīz izzudušo lībiešu, kā arī poļu un vācu tautu kultūras, kuru kopienas gadsimtiem ir dzīvojušas šajā vietā.

Vēsturiskā Suitu novada robežas vēl šodien lielā mērā līdzinās Šverinu dzimtas īpašumu robežām 17. gadsimtā. Toreiz zemes īpašnieka lēmums kļūt par katoli un par tādiem padarīt arī savus zemniekus, ar laiku radīja šo konservatīvo vidi, kurā, gluži kā dzīvā muzejā, šodien ir saglabājies unikāls nemateriālais kultūras mantojums.

Šis vienmēr ir bijis lauku apvidus, bagāts ar mežiem un izklaidus novietotām viensētām. Labos laikos suitu kopiena te ir bijusi pat 10 tūkstošus cilvēku liela, bet šodien savā dabīgajā vidē dzīvo vairs tikai ap diviem tūkstošiem suitu. Galvenais kopienas samazināšanās iemesls ir ekonomiskā migrācija, kas galvenokārt jaunos cilvēkus aizved uz pilsētām un ārzemēm. Daudzi cilvēki, kuriem ir suitu izcelsme, šodien dzīvo Ventpilī, Liepājā, Kuldīgā un Rīgā, kur tie pamazām zaudē saikni ar savu unikālo identitāti.

Savrupais dzīvesveids, nepārtrauktā cīņa ar dabas spēkiem un stāvēšana pretī asimilācijas draudiem, tiek uzskatīti par galvenajiem cēloņiem tādām suitu rakstura īpašībām kā individuālisms, stūrgalvība, tiešais runas veids un salīdzinoši skarbs humors. Daudzas no suitu viensētām var lepoties ar vairāku gadsimtu garu vēsturi, un šajā laikā tās ir kļuvušas par patiesām suitu kultūrvēsturiskā mantojuma krātuvēm.

Lai saglabātu savu identitāti, suiti ir piekropuši pašizolācijas politiku. Laulība ar luterāņiem tika uzskatīta par grēku, tādējādi visu suitu kopienu šodien caurauž savstarpējās radniecības saites. Ja divi suitu sāk pārrunāt savus senčus, ir liela varbūtība, ka tie ātri vien atradīs kopīgus radniekus. Vēl šodien robežšķirtne starp katoļiem un protestantiem kā neredzama līnija novadā sadala vietējo sabiedrību divās daļās. Un cilvēki joprojām ievēro, kurā robežšķirtnes pusē kurš cilvēks atrodas. Iespējams, tieši tāpēc šī mazā suitu kopiena ir tik ilgstoši spējusi pārdzīvot asimilācijas spiedienu un ir varējusi radīt un lielā mērā saglabāt līdz mūsu dienām unikālu kultūrvēsturisko mantojumu, kurš, pēc mūsu domām, var dot pamanāmu pienesumu ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas un visas pasaules nemateriālajam kultūras mantojumam.

Ģeogrāfiskā atrašanās vieta un elementa izkliede

Vēsturiskais Suitu novads aizņem 400 kvadrātkilometrus plašu teritoriju Kurzemes rietumos. No vienas puses tas robežojas ar Baltijas jūru, bet no pārējām trim pusēm saskaras ar vēsturiski luterāņu apdzīvotām teritorijām. Teritorija virzienā no austrumiem uz rietumiem ir ap 24 kilometrus plata, bet virzienā no ziemeļiem uz dienvidiem – 28 kilometrus plata. Robeža ar Baltijas jūru ir apmēram 14 kilometrus gara. Augstākais punkts – Ķīķa kalna virsotne ir 112 metrus virs jūras līmeņa. Attālums līdz Rīgai – 180 kilometri. Lai saglabātu novada unikālās dabas bagātības, šeit ir izveidotas četras aizsargājamās teritorijas. Apmēram pusi no teritorijas aizņem meža zeme. Dominējošās koku sugas vēsturiskajā Suitu novadā ir ziemeļu mežos bieži sastopamās priede, bērzs un egļe.

Runājot par dabas un reljefa īpatnībām, vēsturisko suitu novadu var sadalīt trijās daļās. Visblīvāk apdzīvota ir paugurainā austrumu daļa, kurai ir raksturīga mežu, purvu, ezeru, dīķu un lauku ieskautu viensētu apbūve. Rietumu daļa, atrodoties tuvāk jūrai, aizņem plašus maz apdzīvotus līdzenumus, kuros dominē lieli mežu masīvi, purvi un dabiskās pļavas. Šaura josla gar jūras piekrasti atkal ir blīvi apdzīvota, un tās dabas skaistuma dēļ daudzi turīgi pilsētu iedzīvotāji to uzskata par lielisku vietu vasaras mājai būvniecībai un sava brīvā laika pavadīšanai.

20. gadsimta laikā arī daži nelieli vēsturiski luterāņu apgabali ir tikuši iekļauti suitu pašvaldību teritorijās. Dažas teritorijas, piemēram, bijusī Adzes muižas zeme šajā gadsimtā iedzīvotāju migrācijas dēļ ir palikušas gandrīz pilnībā bez pastāvīgiem iedzīvotājiem. Teritorija ap Jūrkalni sava piekrastes izvietojuma dēļ ir piedzīvojusi lielu cilvēku ieplūdi no citām valsts daļām. Arī Alsunga kā lielākā novada apdzīvotā vieta ir bijusi migrācijas stipri ietekmēta.

Lai arī katrā suitu ciematā šodien ir savs aktīvs etnogrāfiskais ansamblis, un daudzos ir arī deju kolektīvi, novada unikālais kultūras mantojums lielākoties ir saglabājies tieši Alsungā un atsevišķās teritorijās Basu pusē. Jūrkalnē suitu īpatsvars šodien migrācijas dēļ ir vismazākais, kas ir novedis pie tā, ka šeit suitu kultūras mantojums no ikdienas dzīves vides ir visvairāk izzudis.

Arī luterāņu apgabalos, kas atrodas uz dienvidiem un dienvidrietumiem no vēsturiskā suitu novada, agrāk nereti bijuši sastopami atsevišķi suitu kultūras elementi, piemēram, tautastērps, dialekts, ēdieni u.c. Tā kā šīs teritorijas mūsdienās lielā mērā ir pazaudējušas savu seno nemateriālās kultūras mantojumu, tad tam galvenokārt ir tikai vēsturiska nozīme.

Jomas, kurās elements ir pārstāvēts

Mutvārdu tradīcijas un izpausmes, ietverot valodu kā nemateriālās kultūras nesēju

Suitu valoda kā latviešu valodas dialekts ir veidojies, mijiedarbojoties nu jau izzudušajai kuršu un gandrīz izzudušajai lībiešu valodai, patapinot vārdus arī no vācu un poļu valodas. Suitu valoda ir maz fiksēta rakstiskos avotos, tomēr šobrīd notiek darbs pie situācijas uzlabošanas. Šī ir mutvārdu valoda un tajā nekad nav drukātas grāmatas.

Lielisks suitu mutvārdu tradīciju izpausmes veids ir daudzās teikas un nostāsti par seniem pagātnes laikiem, kas pārstāstu formā ir ceļojuši cauri paaudžu paaudzēm.

Suitu novads ir ļoti bagāts ar bieži vien gadsimtus seniem vietvārdiem. Tomēr, tos pierakstot, nereti nav veikta pienācīga šo vietvārdu kartēšana.

Daudzi no suitu viensētu nosaukumiem ir izlasāmi baznīcas reģistros jau 17. gadsimtā. Šos senos nosaukumus mēs šodien vairs nespējam nedz izskaidrot, nedz iztulkot. Vēl joprojām saskaņā ar vietējo tradīciju māju vārdi bieži vien tiek lietoti mājas saimnieku apzīmēšanai uzvārdu vietā, kuri šeit zemniekiem tika ieviesti salīdzinoši nesen – 1835. gada nogalē.

Skatuviskā māksla

Šajā jomā īpaši izceļas suitu sieviešu (burdona) dziedāšana. Lai arī līdz šim tā nav īpaši pētīta, pastāv uzskats, ka tā ir unikāla ne tikai Latvijā, tās pirmsākumi ir meklējami vēl pirmskristietības periodā. Tradicionāli šādi dziedāja tikai sievietes. Vēl dažu desmitu gadu senā pagātnē bez šīs suitu sievu dziedāšanas neiztika nevienas kāzas, nedz arī kādi citi nozīmīgi lauku godi. Labas dziedātājas vēl šodien tiek sabiedrībā augstu novērtētas un katru gadu saņem daudzus ielūgumus uzstāties. Pastāv vairāki burdona dziedāšanas paveidi, tomēr parasti tie ietver teicējas nodziedātu teikumu, kuru locītāja atkārtoti vilcēju vilktas garas burdona skaņas pavadībā. Talantīgas teicējas var brīvi improvizēt, izdomājot dziedamos teikumus tieši dziedāšanas laikā atkarībā no tā brīža vajadzības un konteksta.

Laikā, kad visā Latvijā dūdas un kokles jau bija aizstājuši modīgākie akordeoni un vijoles, šeit – konservatīvajā suitu kultūrtelpā – abi šie instrumenti līdz pat 20. gadsimta 30. gadiem vēl tika ikdienā lietoti gan kāzās, gan citās sabiedriskās saiešanās. Ievērojama daļa no Latvijas dūdu melodijām ir radušās un pierakstītas tieši šeit. Padomju gados arī Suitu novadā šie abi tradicionālie mūzikas instrumenti no ikdienas dzīves izzuda. Tomēr pēdējā laikā ir notikuši sekmīgi mēģinājumi atkal ieinteresēt jauno suitu paaudzi šo tradicionālo mūzikas instrumentu spēlēšanā un apguvē.

Senās tautiskās dejas šajā apvidū pagātnē bija gandrīz ikviena publiska pasākuma neatņemama sastāvdaļa. Dejoja ne tikai deju vakaros. Dejošana ietilpa arī kristību, kāzu un pat bērnu tradīcijās un rituālos. Dažu deju, piemēram, suitu polonēzes – garā danča, senas karavīru dejas – skalu danča, vadža danča un četrpāru danča – izcelsme ir meklējama daudzu gadsimtu senā pagātnē. Šodien suitu tradicionālās dejas ir patvērušās un saglabātas virknē tautisko deju kolektīvu, kas nosedz visu paaudžu spektru, sākot no jaunākajiem skolēniem un beidzot ar pieaugušajiem. Šodien tradicionālās dejas bieži tiek demonstrētas arī uz skatuves. Gandrīz simts cilvēku aktīvi piedalās deju kolektīvu darbībā, kas ir ievērojams skaits šajā skaitliski mazajā kopienā.

Suitu spēles un rotaļas tajos laikos, kad televīzija, radio un internets vēl nebija izgudroti, bija pierasts bērnu un jauniešu laika pavadīšanas veids. Šodien tās ir labi fiksētas rakstiskos avotos, taču ikdienā vairs netiek praktizētas. Tomēr šīs rotaļas ir suitu kultūras mantojuma neatņemama sastāvdaļa, kas garīgi ļauj tuvināties senčiem

un viņu dzīves veidam. Suitu rotaļu atgriešana sadzīvē caur izglītības procesu būs viens no mūsu nākotnes izaicinājumiem.

Sociālās paražas, rituāli un svētki

Suitu sociālie rituāli parasti ietver divas harmoniski sadzīvojošas daļas: reliģisko un tradicionālo. Kristības, kāzas un bēres ir trīs galvenie katra cilvēka dzīves stūrakmeņi. Un šo brīžu nozīmīgums laika gaitā ir novedis pie dažādu ceremoniju izveides, kuras konservatīvajā suitu kopienas vidē ir ārēju modīgu jaunievedumu maz ietekmētas spējušas pārdzīvot gadsimtus un nonākt līdz mūsu dienām. Suiti ir īpaši slaveni ar savām senajām un ļoti detalizētajām kāzu ceremonijām. Un, lai arī pilnā apmērā suitu kāzas nav notikušas jau vairākus gadu desmitus, to kārtība un aktivitātes ir ļoti labi reģistrētas ne tikai rakstiskos avotos, bet arī 1935. gadā uzņemtajā filmā. Suitu folkloras ansamblī ir vienmēr plaši izmantojuši daudzus suitu kāzu ceremoniju elementus, uzstājoties gan uz skatuves, gan arī īstās kāzās.

Arī dažādi ar gadskārtu ciklu saistīti svētki, no kuriem nozīmīgākie ir senie auglības svētki – Jāņi – ir izsenis svinēti šajā novadā. Lai arī mūsdienu vide bieži vien mēģina vienkāršot šos svētkus līdz alus dzeršanai, gaļas cepšanai un atskaņotai mūzikai zaļumos, suitu kopienā bagāts senu tradīciju, ēdienu, māņticību un ieradumu slānis vēl joprojām ir dzīvs, iznests līdz mūsu dienām vecajās dzimtās no paaudzes uz paaudzi.

Šodien pastāv arī daudzas ar baznīcu saistītas senas tradīcijas, kas ārpus suitu kultūrtelpas nav pazīstamas. Tās attiecas uz dekorēšana paradumiem svētku laikā, uz ikgadējiem kapu svētkiem, maija dziedājumiem pie ceļmalu krustiem, mirušo pieminēšanu novembrī, svētceļojumiem un citām lietām. Katoļu garīdznieki pagātnē ir respektējuši šīs vietējās atšķirības, apzinoties ka arī tās veido vērtīgu un tāpēc saglabājamu šīs nelielās katoļu kopienas kultūras mantojuma daļu.

Aizsargzīmju tradīcija vēl šodien vēsturiskajā Suitu novadā epizodiski tiek praktizēta. Aizsargzīmes tika lietotas, lai pasargātu ēkas, īpašumu un veselību no dabas stihijām, sliktiem cilvēkiem un slimībām. Suitu kopienā lietotās aizsargzīmes var iedalīt pēc to izcelsmes kristietības un pirms kristietības zīmēs. Kristietības perioda zīmes ietver dažāda veida krustus, K+M+B zīmes rakstīšanu uz ēkām ar svētītu krītu, svētītu ogļu, zāļu un ūdens turēšana mājās un lietošana noteiktās situācijās. Pirms kristietības perioda zīmju sākotnējo nozīmi šodien ir grūtāk iztulkot. Bet arī šīs zīmes vēl ir atrodamas un, iespējams, pat pilda to sākotnēji iecerētās funkcijas.

Zināšanas un iemaņas, kas ir saistītas ar dabu un Visumu

Gan tradicionālās ārstniecības metodes, gan laika paredzēšanas iemaņas pārstāv to zināšanu jomu, kas iepriekšējām paaudzēm bija ļoti svarīgas. Cilvēkiem dzīvojot attālās lauku viensētās, ārsta pakalpojumi bija grūti pieejami un dārgi, bet spēja prognozēt laika apstākļus, kas ir tik svarīga, nodarbojoties ar lauksaimniecību, neradās no radio, televīzijā vai internetā uzzinātām laika prognozēm. Tajos laikos cilvēki bija radījuši paši savus risinājumus, paņēmienus un zāles, kas, lai arī varbūt bija mazāk efektīvi un precīzi, tomēr spēja dot noderīgus rezultātus. Suitu kopienā šo zināšanu druskas un fragmenti vēl joprojām ir atrodamī vecākajā paaudzē. Un, lai arī

šīs senās zināšanas šodien savu praktisko nozīmi jau ir lielā mērā zaudējušas, tās ir daļa no mūsu dzīvesveida, kuru mēs nedrīkstam pazaudēt.

Daudzas tradīcijas un dažādas māņticības suitu kopienā ir saistītas ar mirušajiem un viņu dvēselēm. Šajā novadā pastāv vairāk kā trīsdesmit lielākas un mazākas kapsētas, kuras gandrīz visas ir rūpīgi aprūpētas un bieži apmeklētas. Suiti, it īpaši sievietes, bieži apmeklē piederīgo kapavietas, atnes svaigus ziedus un iedez sveces. Daudzās kapsētās ir zvani vai pat nelieli zvanu torņi, kuri tur ir uzstādīti nevis dzīvajiem, bet mirušajiem. Suiti tic, ka caur šiem zvaniem ir iespējams nodot ziņas kapsētā apglabātajiem. Zvans tiek iezvanīts, kad kāds nomirst, pirms tiek rakts kaps, kad procesija ierodas kapsētā, kad šķirsts tiek guldīts zemē un kad apbedīšana ir pabeigta. Suiti arī tic, ka katram jaunatnācējam kapsētā ir jāstrādā par vārtu sargu tik ilgi, kamēr ierodas nākamais viņu nomainīt. Novembra pirmā svētdiena ir diena, kad visi dodas uz kapsētām iedegt sveces. Simtiem iedegtu sveču tajā naktī rada īpašu gaismu izrādi suitu kapsētās.

Tradicionālā amatniecība

Lai izgatavotu suitu tautastērpus, rotaslietas, dažādus mājsaimniecības priekšmetus, rokdarbus, darbarīkus un mūzikas instrumentus, ir vajadzīgas dažādas amatnieku iemaņas un zināšanas. Savas tradīcijas novadā ir pastāvējušas arī celtniecībā. Šodien šeit neviens vairs nenodarbojas ar kalēja darbu, ar podniecību. Mūzikas instrumentus suitiem nākas pasūtīt citur. Šīs iemaņas nepārdzīvoja padomju periodu. Bet, mērķtiecīgi strādājot, tās var tikt nākotnē atkal atdzīvinātas. Dažas gados vecas sievietes vēl joprojām izgatavo suitu tautastērpus. Vietējā ražošana dod iespēju arī uz vietas bāzetai lietu un izstrādājumu attīstībai, kas ir būtiski tādai dzīvai unikālai kultūrai, kāda ir saglabājusies šajā novadā.

Elementa apraksts

Viscaur savai kolorītajai vēsturei nelielā suitu kopiena ir spējusi radīt un lielā mērā saglabāt līdz mūsu dienām ļoti bagātu nemateriālais kultūras mantojumu, kura vairāku elementu pirmsākumi ir meklējami daudzu gadsimtu senā pagātnē. Bet dažu saknes var pat iesniegties laikā, kad kristietība vēl nebija atnākusi uz šo reģionu. Šodien galvenie suitu nemateriālā kultūras mantojuma elementi ir:

- a) Suitu sieviešu burdona dziedāšana. Tās pirmsākumi, iespējams, ir pat meklējami vairāk nekā tūkstoš gadu senā pagātnē. Vēl šodien mēs Suitu novadā burdona dziedāšanu varam samērā bieži dzirdēt gan publiskos pasākumos, gan kāzās, gan arī uz skatuves. Ar dažādajiem variantiem šī suitu sievu dziedāšana tiek uzskatīta par samērā unikālu. Tomēr šodien ir iespējams saskaitīt vairs tikai sešas labas priekšdziedātājas, visas vecumā virs 60 gadiem.
- b) Suitu etnogrāfiskie ansambļi bieži uzved nelielas suitu kāzu rituālu ainas īstās kāzās. Šādi priekšnesumi ir ļoti populāri ne tikai suitu kopienā, bet arī citur. Suitu kāzu rituāli ļoti atšķiras no tā, ko šodien uzskata par latviešu kāzu tradīcijām. Lai arī šie rituāli ir ļoti labi aprakstīti un reģistrēti, tomēr pilnas suitu kāzas nav notikušas nu jau daudzu gadu desmitu garumā.
- c) Spilgtie suitu tautastērpi, kurus šodien daudzi uzvelk gan sabiedriskajās, gan reliģiskajās svētku dienās, arī šo tērpu valkāšanas tradīcijas. Suitu tautastērpi ir tik atšķirīgi, ka tie jau no liela attāluma ļauj atšķirt suitus no pārējiem

latviešiem. Bieži vien brunči, apkakles, lakati un jostas ir vairāk kā simts gadus veci un nodoti vairākas reizes no paaudzes paaudzē. Dažas suitu tautastērpu sastāvdaļas ir saglabājušās praktiski nemainīgas vairāku gadsimtu garumā. Šo tautastērpu izgatavošanas iemaņas suitu kopienā nav pilnībā izzudušas. Tomēr pilnu sieviešu tautastērpu šodien spēj izgatavot vairs tikai viena 80 gadus veca sieviete.

- d) Stipri atšķirīgos suitu ēdienus šodien vēl gatavo daudzās ģimenēs, kaut arī tiem bieži nākas grūti konkurēt ar modernajām alternatīvām. Dažās ģimenēs joprojām tiek darīts alus un cepta maize pēc receptēm, kas šajās mājās ir lietotas jau vairāku paaudžu garumā. No dzimtas uz dzimtu šīs receptes mēdz atšķirties. Tā kā savā ziņā katra no tām ir unikāla, un bieži vien pastāv tikai nepierakstītā veidā vienas saimnieces atmiņā.
- e) Suitu valoda, kas praktiski ir latviešu valodas izloksne, šodien ir ļoti tuva izzušanai. Paaudze, kas to lietoja ikdienā kā saziņas līdzekli, nu jau ir aizgājusi. Paaudze, kas suitu valodu saprot, bet tajā nerunā, ar katru gadu kļūst vecāka. Suiti ir tik ilgi izsmieti par runāšanu savā valodā, ka šodien viņiem pašiem bieži vien šī valoda šķiet uzjautrinoša. Šajā valodā nekad nav drukātas grāmatas, un vairs tikai par septiņiem cilvēkiem var šodien teikt, ka viņi ir labi suitu valodas zinātāji. Visi viņi ir vecāki par 60 gadiem.
- f) Tā kā katoļu baznīca Suitu novadā gandrīz četrus gadsimtus ir pildījusi ne tikai savu parasto reliģisko lomu, bet kalpojusi arī par suitu identitātes galveno balstu, šajā konservatīvajā kopienā ir radusies arī virkne ar baznīcu saistītu tradīciju. Tās ir atrodamas atšķirīgajās dziesmās, kas šeit tiek dziedātas, atšķirīgajos baznīcas dekorēšanas paradumos, paštaisītu sveču izmantošanā, paražā, ka te ir lietas, kuras drīkst darīt tikai sievietes utt.
- g) Salīdzinot ar suitu nelielo kopskaitu, te ir pierakstīts patiešām apbrīnojams skaits tautasdziesmu – kopā ar variantiem vairāk nekā 52 000. Tā kā šī bija pēdējā vieta Latvijā, kur dūdas un kokles tika spēlētas dzīvē vidē, tad arī liela daļa no latviešu melodijām šiem instrumentiem ir tikusi pierakstīta tieši šeit. Tāpēc Suitu novadā šodien ir atrodama izcelsme lielai daļai no visas Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma.
- h) Te joprojām tiek ievēroti dažādi rituāli un paražas, kas ir saistītas ar gadskārtu svētkiem. Liels ir arī ar bērēm un mirušajiem saistītais tradīciju un paražu bloks. Sīkus šo tradīciju fragmentus šodien ir iespējams atrast gandrīz ikvienā suitu dzimtā, taču vairs tikai trīs sievietes var tikt uzskatītas par labām suitu tradīciju un paražu zinātājām. Tās visas ir vecākas par 60 gadiem.

Svarīgi suitu kultūras mantojuma bastioni ir senās dzimtas un sētas. Tieši šeit vēl joprojām notiek liela daļa no suitu kultūras mantojuma pārmantošanas. Senās viensētas Suitu novadā bieži vien ir īstas senu apģērbu, mēbeļu un mājturības priekšmetu noliktavas. Cilvēki, kas šajās mājās dzīvo, redz šo lietu vērtību ne tik daudz caur to senumu, kā caur to saskarsmi ar dzimtas iepriekšējām paaudzēm. Tieši šādās dzimtās tiek joprojām ievēroti dažādi seni paradumi vienkārši tāpēc, ka to ir darījušas iepriekšējās paaudzes.

Par spīti suitu kopienas novecošanās problēmām, te joprojām ir ļoti liels skaits cilvēku, kas vēlas aktīvi piedalīties vietējās kultūras saglabāšanā. Šodien novadā darbojas trīs etnogrāfiskie ansambļi un divi deju kolektīvi pieaugušajiem. Skolas vecuma bērniem ir divi etnogrāfiskie ansambļi un trīs deju kolektīvi, kur tie var iesaistīties suitu kultūras kopšanā jau agrīnā vecumā. Alsungas suitu sievas ir starp

valstī visvairāk pieprasītajiem etnogrāfiskajiem ansambļiem un tās vidēji uzstājas ap 80 reizēm gadā.

Pēdējo gadu suitu kultūrtelpa piedzīvo pakāpenisku renesansi. Katoļu baznīca pēc padomju perioda ir lielā mērā atguvusi savu sākotnējo lomu un statusu. Ir atgriezies lepnums par savu suitu identitāti un tās dažādajām kultūras izpausmēm. Bet tā kā dziļas suitu nemateriālās kultūras mantojuma zināšanas vairs ir saglabājušās tikai pavisam nedaudzos cilvēkos, ir steidzami nepieciešams šīs zināšanas izplatīt un iesaistīt vairāk cilvēku suitu kultūras mantojuma saglabāšanā. Būtu arī nepieciešams izmantot šo pastiprināto interesi par suitu kopieni lai pakāpeniski atjaunotu tos kultūras elementus, kuri vairs ir saglabājušies tikai pierakstos, filmu arhīvos un muzeju krātuvēs. Kamēr vēl nav par vēlu.

Nepieciešamība pēc neatliekamas glābšanas Dzīvotspējas novērtējums

Iedzīvotāju skaita strauja samazināšanās vēsturiskajā Suitu novadā sākās jau 20. gadsimta 40. gados. Kopš tā laika ir notikusi plaša jaunās paaudzes migrācija uz pilsētām. Šodien tas ir novedis pie ievērojamas suitu kopienas novecošanās. Jau daudzus gadus šeit mirušo skaits regulāri ir pārsniedzis jaundzimušo skaitu. Diemžēl šajā lauku apvidū nav iespējams nodrošināt līdzvērtīgas darba iespējas tām, kuras izstudējušiem jauniešiem ir iespējams atrast gan Latvijas pilsētās, gan ārzemēs.

Labas suitu kultūras mantojuma un tradīciju zināšanas šodien vairs piemīt mazāk nekā desmit cilvēkiem. Šo cilvēku vidū nav tādu, kuri būtu jaunāki par 60 gadiem. Skolēni aktīvi piedalās bērnu folkloras kopās, taču, pabeidzot skolu un turpinot savu izglītību citur, ļoti retos gadījumos viņi atgriežas uz pastāvīgu dzīvi Suitu novadā. Daļa no viņiem atgriežas tikai pēc daudziem gadiem, kad būs nepieciešams pārņemt dzimtas īpašumus. Arī pieaugušo etnogrāfiskie ansambļi noveco. Visas pūles un resursi, kas tiek izlietoti, lai suitu nemateriālās kultūras zināšanu nodošana jaunajai paaudzei notiktu organizētā formā skolā, nebūs sekmīgas, ja saglabāsies pašreizējais jauniešu migrācijas līmenis.

Pēdējos gados ir izdevies atdzīvināt apzināšanos un piederības sajūtu suitu kopienai. Tas ir labi redzams, vērojot gan folkloras, gan baznīcas svētku apmeklētību. Aizvien vairāk cilvēku vēlas redzami demonstrēt savu identitāti, nozīmīgās dienās uzvelkot suitu tautastērpu. Arī interese par suitu kultūras mantojumu ir ievērojami pieaugusi. Gandrīz ikvienā suitu ģimenē vēl ir atrodami sīki elementi un fragmenti no tām vietējām tradīcijām, māņticībām, ieradumiem un ēdieniem, kas ir pārmantoti no iepriekšējām paaudzēm. Tomēr pamatīgākas zināšanas vairs ir saglabājušās tikai dažos cilvēkos, kas galvenokārt ir arī aktīvi etnogrāfisko ansambļu dalībnieki.

Šodien nereti alus raudzēšanas, senas maizes un ēdienu gatavošanas receptes, kas ir izmantotas dzimtā vairākus gadsimtus, ir zināmas vairs tikai vienam vai dažiem cilvēkiem. Tas pats attiecas arī uz dažādām citām iemaņām, piemēram, sveču liešana, tauru un stabuļu izgatavošana. Suitu kopienā vairs nav iespējams izgatavot daudzas lietas tāpēc, ka to izgatavošanas iemaņas te jau ir izzudušas. Tāpat kā izzudušas ir rotaslietu izgatavošanas, podnieku, mūzikas instrumentu izgatavotāju prasmes un daudzas citas iemaņas.

Suitu dialekts, kuru šī kopiena ir lietojusi kā saziņas līdzekli visas savas vēstures garumā, izzūd mūsu acu priekšā. Vecākā suitu paaudze, kas, par spīti varas iestāžu negatīvai attieksmei un citu novadu iedzīvotāju ironijai, ikdienā sarunājās dialektā, nu jau ir zudusi. Arī nākamā paaudze, kas dialektu ikdienā nelieto, taču to labi saprot, pamazām noveco. Tā kā suitu dialekts ir tikai fragmentāri fiksēts rakstiskos avotos, mēs varam to pilnībā pazaudēt. Jau šodien mēs novadā pierakstītajās tautasdziesmās nereti atrodam tādus vārdus, kuru nozīmi neviens vairs nezina.

Suitu nemateriālās kultūras mantojums daudzējādā ziņā šodien vēl funkcionē dzīvē vidē. Arī no suitu kopienas puses ir liela interese par seno zināšanu atgūšanu caur izglītību, meistarklašu nodarbībām un publiskiem pasākumiem. Tomēr ir pēdējais brīdis veikt neatliekamus glābšanas pasākumus, jo ar katru aizejošu kopienas vecākās paaudzes locekli mēs jau, iespējams, atkal zaudējam kādu daļu no senajām zināšanām. Neatgriezeniski.

Draudu un risku novērtējums.

Iedzīvotāju skaita samazināšanās šodien ir visnozīmīgākais drauds suitu kultūrtelpai. Pēdējo 70 gadu laikā Alsungas pašvaldībā iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 50 procentiem. Gudenieku pagastā šodien dzīvo vairs tikai 25 procenti no tā iedzīvotāju skaita, kas šeit bija 20. gadsimta 30. gados. Jūrkalnes pašvaldībā šis rādītājs ir 30 procenti. Galvenais iedzīvotāju skaita samazināšanās iemesls ir ekonomiskā stagnācija un pievilcīgu darba vietu trūkums ērtas izbraukāšanas attālumā – grūti risināma problēma salīdzinoši nomaļam un reti apdzīvotam lauku apvidum.

Šodien suitu kopiena sastāda ap 2/3 no visa vēsturiskā Suitu novada iedzīvotāju kopskaita. Kopiena, kas lielā mērā vēl uztur dzīvu bagāto suitu kultūrvēsturisko mantojumu, strauji noveco. Skolnieku skaits ar katru gadu samazinās. Ja šo tendenci neizdosies nobremzēt, šo teritoriju pēc kāda laika galvenokārt apdzīvos pensionāri no citiem valsts apvidiem, bez saknēm suitu kultūrā un tradīcijās, kurus vairāk interesēs izbēgšana no pilsētas kņadas un vietējais nesteidzīgais dzīves ritms, nevis vietējo īpatnību saglabāšana. Ekonomiskās dzīves veicināšanas pasākumi un savas identitātes apzināšanās atbalstīšana, ja to papildinās ar kultūras mantojuma mācīšanu skolās, kā arī atbalstu folkloras kopām un nevalstiskajām organizācijām, ir vienīgais ceļš šīs nelabvēlīgās situācijas uzlabošanai.

No dažādiem suitu kultūras mantojuma elementiem šodien visvairāk apdraudētais ir tieši suitu valoda. Tā ir tikai epizodiski fiksēta rakstiskos avotos, un, ja nekas netiks darīts, jau pēc 20 gadiem mēs to būsīm pilnībā pazaudējuši. Suitu valodas gramatika nekad nav bijusi pētīta, vārdnīcas nekad nav radītas, arī grāmatas šajā valodā nekad nav drukātas. Pie tā ir novedis mērķtiecīgs darbs gan padomju gados, gan arī pirms tam, lai suitiem uzspiestu “pareizo latviešu valodu”. Šodien mums vēl ir cilvēki, kuri zina suitu valodu, taču kautrējas vai nejūtas komfortabli to lietot ikdienā. Valodas fiksēšana mums varētu ļaut to nepazaudēt pavisam. Bet lai suitu valodu atgrieztu suitu kopienā kā mutiskas un rakstiskas saziņas instrumentu, nu jau būs nepieciešams liels darbs un arī resursi.

Šodien jau ir daudz tādu suitu kultūras elementu, kuri no dzīvās vides ir izzuduši, taču ir labi pierakstīti un reģistrēti. Tādējādi tos ir iespējams atkal atdzīvīnāt, mērķtiecīgi pie tā strādājot caur izglītības sistēmu, apmācību nodarbībām, sabiedriskiem pasākumiem u.c. Šeit būtu pieminama liela daļa kāzu rituālu, spēles un rotaļas,

stāstinieku tradīcijas, senas dziesmas, tautas dejas un tradicionālo instrumentu – kokļu, dūdu, stabuļu un bukuraga spēlēšana. Pašlaik notiekošais darbs ar bērniem pie kokļu apmācību organizēšanas var kļūt par pirmo šādas atdzīvināšanas veiksmes stāstu suitu kopienā.

Modernā dzīves veida un masu popkultūras dēļ, kuras tik aktīvi reklamē televīzija un glancētie žurnāli, gadu no gada samazinās to ģimeņu skaits, kurās joprojām tiek ievēroti vecie ieradumi, tradīcijas un paražas, kas reiz valdīja šīs kopienas iedzīvotāju dzīvē. Suitu pašapziņa un patriotisms ir labs sākums. Bet tas ir jāpapildina ar mērķtiecīgu, sistemātisku darbu un finanšu resursiem, lai šī mazā kopiena ar tās bagāto kultūras mantojumu spētu nākotnē izturēt šodien visuresošo popkultūras radīto asimilācijas spiedienu.

Glābšanas pasākumi.

Pašreizējie un nesenie elementa glābšanas pasākumi.

Suitu kopienas etnogrāfiskie ansambļi un deju kolektīvi, kā arī pēdējā laikā bērnu un jauniešu folkloras grupas un kolektīvi ir bijusi tā forma, kā ilgu laiku ir mēģināts saglabāt un nodot no paaudzes paaudzē atsevišķus suitu nemateriālā kultūras mantojuma elementus. Tomēr suitu kopienas mērķtiecīgas aktivitātes, kas vērstas uz šī mantojuma apzināšanu, izpēti, zināšanu un prasmju tālāk nodošanu, jo sevišķi ar formālās un neformālās izglītības palīdzību un nemateriālā kultūras mantojuma ekspertu piesaisti, aizsākās ar biedrības Etniskās kultūras centrs “Suiti” izveidi 2001. gadā.

2002. gadā suitu skolu jaunatnei pirmo reizi tika noorganizēta vasaras nometne kopienas tradīciju apguvei (vēlāk arī 2005. un 2008. gadā), kā prioritāti izvirzot kokles un tradicionālās suitu dziedāšanas apguvi. Šajās nometnēs un vasaras skolās nozīmīga aktivitāte bija jauniešu tikšanās ar seno zināšanu nesējiem, amatniekiem un vēl dzīvajiem suitu tradīciju praktizētājiem. Bērniem un jauniešiem ir liela interese par šādiem pasākumiem – pēdējā nometnē piedalījās 30 dalībnieku. Kokļu spēles apmācības process turpinās arī 2008./2009. mācību gada ietvaros.

Suitu kultūras popularizēšanai Latvijā un atpazīstamībai starptautiskā mērogā kopš 2004. gada reizi trīs gados (2007., 2010.) tiek organizēts Starptautisks burdona festivāls. Tajā piedalās gan suitu, gan arī citu Latvijas reģionu un pasaules valstu vokālā un instrumentālā burdona tradīcijas praktizētāji. Līdzās koncertiem tiek rīkotas meistarklases ar suitu un cittautu tradīciju demonstrējumiem, kā arī semināri par nemateriālā kultūras mantojuma zināšanu un prasmju apguves un tālāk nodošanas problēmām.

Kopš 2007. gada ir izveidots un nemitīgi tiek pilnveidots interneta vietne www.suitunovads.lv. Tā izveides mērķis bija apkopot vienā publiskā un ērti pieejamā vietā visplašāko informācija par suitu kopienas, tās nemateriālās kultūras mantojumu, vēsturi un aktivitātēm. Pagaidām finansiālu iemeslu dēļ šī informācija pieejama tikai latviešu valodā, taču ar laiku ir plānots daļu no šī materiāla pārtulkot arī angļu valodā.

2007. gadā ir uzsākts darbs pie valsts un starptautiskā finansējuma piesaistes “Suitu kultūras pētniecības centra” izveidei Alsungā. To plānots izveidot vienā no nozīmīgākajiem suitu kultūras un vēstures pieminekļiem – Alsungas pilī.

Finansējums tiek piesaistīts arī suitu kultūras dzīvei nozīmīgo Alsungas, Basu un Jūrkalnes tautas namu atjaunošanai.

Alsungas vidusskola ir iesaistījusies UNESCO Asociēto skolu projektā (2008–2010) ar mērķi apzināt suitu nemateriālās kultūras mantojuma izpausmes un to praktizētājus. UNESCO Latvijas Nacionālajai komisijai, piesaistot pedagoģijas un nemateriālā kultūras mantojuma speciālistus ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu projekta dalībniekiem ir sagatavots “Metodisks materiāls vecāko klašu skolēniem un skolotājiem par nemateriālā kultūras mantojuma dokumentēšanu”.

2008. gadā tika uzsākta arī suitu tradicionālās amatniecības – aušanas prasmju atjaunošana un apguve, izveidojot Alsungā nelielu aušanas darbnīcu un iesaistot apmācības procesā dažādus speciālistus – etnogrāfus un aušanas amata prasmju meistarus.

Pavisam 2008. gadā nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas aktivitātēm ar suitu nevalstisko organizāciju palīdzību no valsts un starptautiskajiem finanšu avotiem ir piesaistīti 70000 eiro. Finansējuma trūkums šodien ir galvenais šķērslis šo organizāciju darbības tālākai paplašināšanai.

Valstu, kopienu, grupu un indivīdu paveiktais.

Kopš 1999. gada Latvijā darbojas Valsts Kultūrkapitāla fonds (VKKF) ar mērķi atbalstīt sabiedrības iniciatīvas kultūras jomā. VKKF prioritātes nemateriālā kultūras mantojuma jomā ir materiālu dokumentēšana, izpēte, publicēšana un izglītība. Arī suitu kopiena projektiem regulāri iegūst VKKF finansiālu atbalstu.

Suitu kopienas etnogrāfiskie ansambļi saņem valsts mērķdotāciju darba samaksai (nodrošina Kultūras ministrija).

2004. gadā Latvija ir pievienojusies UNESCO Konvencijai par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Konvencijā paredzēto saistību izpildi koordinē Latvijas Republikas Kultūras ministrija.

2006. gadā J.Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā tika nodibināta Etnomuzikoloģijas klase, kuras studenti suitu kopienā veic regulārus lauka pētījumus un īsteno suitu kultūras popularizēšanas aktivitātes. Šajos lauku pētījumos, piedalās arī Latvijas Universitāte un Latvijas Kultūras akadēmija.

2008. gadā Latvijas valdība ir apstiprinājusi koncepciju “Par Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu” ar mērķi izveidot normatīvo un organizatorisko sistēmu Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai.

Šajā pat gadā *Nemateriālā kultūras mantojuma valsts aģentūrai* (www.nkmva.gov.lv) tika paplašinātas funkcijas, uzdodot tai gan nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstīšanu, gan arī Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma saraksta izveidi.

Vēl 2008. gadā Latvijas kultūras ministre izveidoja ekspertu grupu, kura apzināja Latvijas kultūrai nozīmīgo vērtību sarakstu. Šajā sarakstā kā nozīmīgs elements ir iekļauta arī suitu kultūrtelpa.

Šobrīd bērnu mūzikas un mākslas skolās tiek sekmēta tādu izglītības vai mācību priekšmetu programmu izveide, kas nodrošinātu lokālo tautas tradīciju apguvi jaunākās paaudzes vidū. Pirmā skola, kurā mācību priekšmeta “Tradicionālie mūzikas instrumenti” ieviešana plānota ar 2009. gada septembri, ir Alsungas bērnu mūzikas skola.

Pašvaldības nodrošina atalgojumu suitu etnogrāfisko ansambļu un deju kolektīvu vadītājiem, nodrošina tos ar telpām, kā arī nepieciešamības gadījumā apmaksā transporta un uzturēšanās izdevumus. Pašvaldības arī nodrošina finansiālu atbalstu dažādām suitu nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas aktivitātēm un suitu kopienas nevalstiskajām organizācijām.

2001. gadā, kopā apvienojoties aktīvākajiem suitu kopienas pārstāvjiem, pieaicinot arī vietējās trīs pašvaldības, tika nodibināts Etniskās kultūras centrs “Suiti” ar mērķi sekmēt suitu novada kā etniskas kopienas apzināšanu un suitu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, aizsargāšanu un līdzsvarotu attīstību. Pateicoties centra darbībai, sadarbībā ar valsti, pašvaldībām un citiem sadarbības partneriem ir īstenoti vairāki ilgtermiņa projekti suitu nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai. Kā galvenie šeit būtu minami:

- a) Starptautiskais burdona festivāls;
- b) ikgadējie tautas mākslas svētki;
- c) vasaras skolas suitu kopienas skolas vecuma bērniem;
- d) aušanas darbnīca Alsungā;
- e) kokļu apmācības skolas vecuma bērniem;
- f) šī UNESCO pieteikuma izveide.

2007.gadā tika nodibināta biedrība “Suitu novads”, tās darbība ir saistīta ar suitu kopienas publisku aktivitāšu organizēšanu, suitu kultūras mantojuma apzināšanu un popularizēšanu interneta vidē (www.suitunovads.lv) un plašsaziņas līdzekļos.

Kopienas iesaistīšanās un piekrišana Kopienų, grupų un indivīdu piedalīšanās.

Diskusija par šīs nominācijas sagatavošanu sākās 2007. gadā kā nevalstisko organizāciju aktivitāte. Biedrības “Suitu novads” un Etniskās kultūras centrs “Suiti” bija iesaistītas šajā procesā no paša sākuma. Tika nodibināti kontakti ar biedrību “Kihnu kultūras telpa” Igaunijā, Latvijas Kultūras ministriju un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju. Tam sekoja pirmais izpētes brauciens uz Kihnu salu (iekļauta UNESCO sarakstā 2003. gadā) 2007. gada oktobrī.

Lai panāktu aktīvāku sabiedrības iesaistīšanos diskusijā par suitu kultūrtelpas izvirzīšanu UNESCO sarakstam, kam ir nepieciešama neatliekama glābšana, 2008. gada jūlijā tika sarīkots daudz lielāks izpētes brauciens. Tajā tika iesaistīti suitu kopienā pazīstami cilvēki, pašvaldību pārstāvji, kā arī vietējā prese. Brauciena laikā Igaunijā tika apmeklētas Kihnu un setu kopienas. Alsungas pašvaldība jau pirms

brauciena, bet Gudenieku un Jūrkalnes pašvaldības drīz pēc šī brauciena, pieņēma vienbalsīgus lēmumus par suitu kultūrtelpas virzības atbalstu.

Lai iesaistītu iespējami lielāku ieinteresēto kopienu iedzīvotāju skaitu lēmuma pieņemšanā, biedrība Etniskās kultūras centrs "Suiti" 2008. gada augustā Alsungā organizēja īpašu kopienas iedzīvotāju sapulci, kurā Latvijas Kultūras ministrijas pārstāvju klātbūtnē ap 70 cilvēku pieņēma vienbalsīgu lēmumu uzsākt suitu kultūrtelpas izvirzīšanas procesu. Ar atbalsta vēstuli 2008. gada septembrī šo lēmumu apstiprināja arī Latvijas kultūras ministre Helēna Demakova. No tā brīža arī tika uzsākts darbs pie nominācijas faila sagatavošanas un naudas piesaistes ar to saistīto izdevumu finansēšanai.

2009. gada februārī biedrība Etniskās kultūras centrs "Suiti" kopā ar Kultūras ministriju sarīkoja vēl vienu kopienas iedzīvotāju sapulci. Tajā tika apspriesta četru gadu Suitu kultūrtelpas glābšanas pasākumu programma. Apmēram 60 iedzīvotāji, strādājot darba grupās, izveidoja nepieciešamo glābšanas pasākumu plānu tālākajai iekļaušanai programmā.

Brīva, iepriekšēja un informēta piekrišana.

Suitu kopiena savu brīvu, iepriekšēju un informētu piekrišanu nodemonstrēja kopienas sapulcē 2008. gada 17. augustā Alsungā. Visi sapulces dalībnieki (piedalījās ap 70 cilvēku), balsojot ar paceltām rokām, vienbalsīgi apstiprināja lēmumu izvirzīt Suitu kultūrtelpu iekļaušanai UNESCO sarakstā, kam nepieciešama neatliekama glābšana.

Lai nodrošinātu suitu kopienas pienācīgu informētības līmeni pirms šī lēmuma pieņemšanas, 2008. gada 18., 19. un 20. jūlijā tika organizēts izpētes brauciens uz Igauniju. Braucienā 31 cilvēka grupai, kura laikā tika apmeklēta Kihnu kultūras telpa un Setu zeme, finansēja Alsungas pašvaldība. Tāpat, lai kopienas pārstāvji varētu saņemt kompetentas atbildes uz saviem jautājumiem, 17. augusta sanāsmē tika uzaicināti un piedalījās arī Kultūras ministrijas pārstāvji.

2008. gada jūnija un jūlija mēnešos arī visu triju suitu pašvaldību vēlētie pārstāvji (pagastu padomes) pieņēma vienbalsīgus pozitīvus lēmumus, atbalstot Suitu kultūrtelpas izvirzīšanu.

Elementa pieejamību regulējošās paražu prakses respektēšana.

Suitu kultūrtelpas izvirzīšana un iekļaušana, kā arī plānotie glābšanas pasākumi tika izstrādāti ciešā sadarbībā ar suitu kopienas pārstāvjiem un nekādā veidā nav pretrunā pastāvošajai paradumu praksei, kas regulē jebkādu suitu kultūrvēsturiskā mantojuma aspektu pieejamību.

Papildus informatīvie resursi.

Internetā: www.suitunovads.lv

"Suitu identitāte", rakstu krājums Janīnas Kursītes redakcijā, "LU akadēmiskais apgāds", Rīgā 2005. g., 175 lpp.

"Balandnieki", priesteru Pēteru Upenieku atmiņu zīmējumi, "Madris", Rīgā 2005. g., 760 lpp.

"Dziesminiece Veronika Porziņģe", Dace Nasteviča, "Preses nams", Rīgā 1999. g., 312 lpp.

"Gudenieku tautiskās dziedāšanas tradīcijas", Skaidrīte Daugule, "Preses nams", Rīgā 1994. g., 14 lpp.

"Suitu pūrs", sastādījis Ervins Vēveris, Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs, "Avots", Rīgā 1991. g., 160 lpp.

"Senās suitu kāzas un ķekatas", J. Šperliņš prof. P. Šmita redakcijā, "Latviešu folkloras krātuve", Rīgā 1937.g., 161 lpp.

"Latvju raksti" 1. sējums, Alšvanga, M. Siliņš, Rīgā 1931. g., 1.-56. lpp.

"Novadu tērpi" II daļa, Kuldīga, Ventspils, Alsunga, Elga Kivicka un Adolfs Karnups, "Latvijas lauksaimniecības kamera", Jelgavā 1938. g., 36 lpp.

"Latviešu tautas tērpi, raksti, izšūšana", Maruta Grasmane, apgāds "Rasa ABC", Rīgā 2002, 290 lpp.

"Latviešu tautas tērpi, II Kurzeme", Zīle Bremze, Velta Rozenberga, Ilze Ziņģīte, "Jāņa sēta", Rīgā 1997, 398 lpp.

"Kurzemes viduslaiku pilis", G. Erdmanis, "Zinātne", Rīgā 1989, 160 lpp.

"Kurzemes baroka tēlniecība", Elita Grosmane, "Jumava", Rīgā 2002, 288. lpp.

Iesniedzošā dalībvalsts.

Latvijas Republika.

Kontaktpersona korespondencei.

Grigorijs Rozentāls
valdes priekšsēdētājs
Biedrība *Etniskās kultūras centrs „Suiti”*
Ziedulejas iela 1, Alsunga, LV-3306, Latvija
Tālrunis: +371 2919 6396
E-pasts: grigorijs.rozentals@vbp.lv; suitunovads@gmail.com

Iesaistītā kompetentā organizācija.

Biedrība *Etniskās kultūras centrs „Suiti”*
Ziedulejas iela 1, Alsunga, LV-3306, Latvija
Tālrunis: +371 2919 6396
E-pasts: grigorijs.rozentals@vbp.lv; suitunovads@gmail.com

Iesaistītās kopienas organizācijas vai pārstāvji.

Biedrība *Suitu Novads*

Dīķenieki, Alsungas pagasts, LV-3306

Tālrunis: +371 6335 2628

E-pasts: suitunovads@gmail.com

Alsungas pagasta padome

Pils iela 1, Alsunga, LV-3306

Tālrunis: +371 6335 1342

E-pasts: pagasts@alsunga.lv

Alsungas katoļu draudze

Skolas iela 1, Alsunga, LV-3306

Tālrunis: +371 2632 6253

E-pasts: anriii@inbox.lv